

кий В. В., Наконечний С. І., Шарапов О. Д. Економічний ризик та методи його вимірювання: Підручник. – К.: КНЕУ, 2000. – 354 с. 13. Камінський А. Б. Рейтинговий підхід до моделювання ліквідності в портфельній теорії // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія "Економіка". – 2006. – Випуск 86-87. – С. 39-43. 14. Логістика, ефективність і ризики внешнеэкономических операций / [Захаров К. В., Бочарников В. П., Захаров А. К. и др.] – К.: ИНЭКС, 2006, 237 с. 15. Дегтярева О. Управление рисками в международном бизнесе. М., Изд-во Флинта, 2010. – 344 с. 16. Доклад Ху Цзиньтао на 17-м съезде КПК – XVII Всеитайский съезд Коммунистической партии Китая [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://russian.china.org.cn/china/archive/shiqida/2007-10/25/content_9120930_5.htm 17. 5-й пленум ЦК КПК 17-го созыва отметил необходимость придерживаться курса на расширение внутреннего спроса и сохранение стабильного и быстрого развитие экономики – Женьминь Жибао Онлайн – 19 октября 2010 г. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://russian.people.com.cn/31521/7169837.html> 18. Number of small and medium-sized enterprises hits 42 million. People's Daily Online June 12, 2007. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://english.people.com.cn/200706/12/eng20070612_383365.html

19. Global Competitiveness Report. The World Economic Forum – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.weforum.org/issues/global-competitiveness> 20. Кравченко В. А. Програма управління підприємницькими ризиками: зміст і етапи розробки // Проблеми системного підходу в економіці (електронне видання Інституту економіки і менеджменту) – Київ, 2008 р. № 1 – – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/PSPE/index.html> – Заголовок з екрану 21. Детальніше див. Старостіна А. О., Кравченко В. А. Сутність та практичне застосування методики конструювання категоріального апарату економічної науки (на прикладі понять "глобалізація" та "підприємницький ризик") // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка, серія "Економіка". – 2011. – № 128. – С. 5 – 11. 22. Логістика, ефективність і ризики внешнеэкономических операций / [Захаров К. В., Бочарников В. П., Захаров А. К. и др.] – К.: ИНЭКС, 2006 237 с. 23. Аналіз китайського ринку товарів та продукції по запити клієнта – Веб-сайт компанії "Китай-Україна" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://chinaconsalt.com.ua/china_analiz.php

Надійшла до редколегії 09.12.11

УДК 658.012.1

M. Wasilewski, PhD, associate professor of SGGW, S. Zabolotnyy, PhD (Warsaw University of Life Science)

FORMING OF THE ASSET AND CAPITAL STRUCTURE OF AGRIBUSINESS COMPANIES IN POLAND

У статті наведено аналіз структури активів і пасивів акціонерних товариств з сектора агробізнесу, що представлені на Варшавській фондовій біржі. Політика управління активами у досліджуваних підприємствах характеризувалась відмінностями в залежності від галузевої приналежності. Перевага довгострокових джерел фінансування в структурі пасивів указувало на реалізацію консервативних стратегій фінансування на підприємствах з сектора агробізнесу.

Ключові слова: агробізнес, Варшавська фондова біржа, структура активів і пасивів, фінансова стратегія.

В статті представлений аналіз структури активів і пасивів акціонерних обществ сектора агробізнесу, представлених на Варшавській фондовій біржі. Політика управління активами досліджуваних підприємств характеризується відмінностями в залежності від галузевої приналежності. Перевага довгострокових джерел фінансування в структурі пасивів указувало на реалізацію консервативних стратегій фінансування на підприємствах з сектора агробізнесу.

Ключевые слова: агробизнес, Варшавская фондовая биржа, структура активов и пассивов, финансовая стратегия.

The article discusses the asset and capital structure of agribusiness companies listed at Warsaw Stock Exchange. Asset management policies demonstrated differentiation among particular industries. Dominance of long-term sources of financing in the structure of liabilities evidenced implementation of conservative financing strategies by listed agribusiness companies.

Keywords: agribusiness, Warsaw Stock Exchange, asset and capital structure, financial strategy.

Agribusiness is defined as a relatively specific subsystem of national economy, consisting of logically interconnected entities participating directly or indirectly in the process of food manufacturing and management [1]. Ensuring efficient functioning of this sector is among the priorities of the economic and social policy, as food security is one of the foundations of economic development and it allows maintenance of social order stability. In the years 2003-2008, growth in production volume of the food industry in Poland was similar to GDP growth (34.7%), but it was considerably lower than growth in industrial production (61.4%) [3]. The main factors underlying development of the Polish food industry included increased demand for processed foods, increased exports to European Union states, as well as improved efficiency of domestic producers [4]. Joint-stock companies of the agribusiness sector listed at Warsaw Stock Exchange played an important role in development processes of particular industries and of the whole sector, which was mainly due to their size, stable market position, as well as their manufacturing and intellectual potential. This involves the need to conduct research of conditions influencing the functioning of those business entities, including an analysis of the current situation as well as factors determining efficiency of their operation.

The research objective was to determine the asset and capital structure of agribusiness companies listed at Warsaw Stock Exchange. Entities were selected in an intentional manner, with affiliation to the agribusiness sector as the main criterion. All companies covered by the analysis were manufacturing companies qualified into the food industry pursuant to the classification applied by WSE.

The only exception from the sample was Grupa Żywiec S.A., which was not included in the analysis because of very high deviation of the volumes of turnovers and assets from the average value for the analysed companies. If this company was included in the research sample, this would result in considerable distortion of the results of conducted analyses. The analysed period covers the years 2004-2008. Financial data were obtained from annual financial statements of agribusiness companies listed at the stock exchange. The analysis was performed on a sample of 20 listed companies belonging to the food industry, with division into 5 groups according to production profile. The first group included six enterprises dealing with the manufacturing, processing and preservation of meat and meat products; group two included three enterprises whose activity focuses on the production, processing and preservation of fish and fish products. The third group was made up of three companies from the confectionery sector, whereas group four included three enterprises specialising in the production of vegetable oils and fats. The fifth group contained five companies with different production profiles, i.e. a grain production company, a company dealing with production of wines, a manufacturer of waters and non-alcoholic beverages, an enterprise specialising in the production of pasta and a producer of potato starch.

The kind of conducted activity may result in considerable differentiation of the investment policy and financing strategies, influencing the asset and property relations as well as results achieved by enterprises. Analysis of the asset structure ratios allows better understanding of the methods related to employment of resources, whereas analysis of the structure of liabilities

provides information on acquisition of capitals for financing of conducted operations [2]. Significant differentiation was recorded among listed agribusiness companies in terms of forming of the level and structure of enterprises' assets, depending on production sector (table 1). Short-term prepayments and accruals were not considered in the table 1. In comparison with the year 2004, in 2008 an increase in enterprises' assets by PLN 334,3 m was recorded within the analysed sample, with an increase of fixed assets by 3,4 p.p. and short-term investments by 2,3 p.p., whereas the share of inventories decreased by 2,4 p.p. and the share of receivables was lower by 3,3 p.p. On the one hand, this trend indicated an increase in production capacities thanks to the lower share of current assets, whereas on the other hand, it could evidence more efficient management and increased liquidity of current assets. In the analysed period, the highest value of assets at PLN

802,6 m was characteristic for companies of the oil sector, i.e. 129,3% above the average value for all groups of enterprises. The lowest average value of assets at PLN 151,4 m was recorded in enterprises specialising in the production of fish and processed fish products, which was equivalent to 43,2% of the average value for all researched companies. Companies of the meat and confectionery sectors recorded the highest average share of fixed assets in total assets at, respectively, 59,0% and 62,3%. The lowest share of fixed assets was recorded in the fish products industry, at 46,9%, which was 6,4 p.p. below the average for all enterprises. According to the risk-return concept, the relatively higher scale of immobilisation of assets favoured selection of aggressive financial strategies, as enterprises were focused on maximising their production potential.

Table 1. Value and structure of assets depending on kind of activity pursued by listed agribusiness companies

Industry	Years	Fixed assets		Inventories		Short-term receivables		Short-term investments		Total assets
		m PLN	% of assets	m PLN	% of assets	m PLN	% of assets	m PLN	% of assets	
Meat products industry	2004	81,0	58,3	18,4	13,3	29,6	21,3	9,9	7,1	138,9
	2005	93,0	55,5	25,9	15,5	37,6	22,5	10,9	6,5	167,5
	2006	138,6	56,4	32,3	13,2	59,1	24,1	15,5	6,3	245,6
	2007	210,4	60,2	46,1	13,2	80,3	23,0	13,0	3,7	349,8
	2008	240,1	61,5	57,5	14,7	84,5	21,6	8,5	2,2	390,7
	Total	152,6	59,0	36,1	14,0	58,2	22,5	11,6	4,5	258,5
Oil industry	2004-2004	159,1	3,2	39,1	1,5	54,9	0,3	-1,4	-4,9	251,7
	2004	195,5	50,8	116,4	30,3	41,0	10,7	31,9	8,3	384,8
	2005	198,7	48,2	140,9	34,2	45,9	11,1	26,8	6,5	412,4
	2006	422,9	49,1	290,0	33,6	82,4	9,6	66,8	7,7	862,1
	2007	606,2	49,0	345,1	27,9	126,8	10,2	159,3	12,9	1237,4
	2008	517,7	46,4	310,6	27,8	104,4	9,4	183,6	16,4	1116,3
Fish products industry	Total	388,2	48,4	240,6	30,0	80,1	10,0	93,7	11,7	802,6
	2008-2004	322,2	-4,4	194,2	-2,4	63,4	-1,3	151,7	8,2	731,5
	2004	33,0	40,3	17,4	21,2	30,1	36,7	1,4	1,7	81,9
	2005	36,8	38,9	21,9	23,1	33,4	35,3	2,6	2,7	94,6
	2006	74,8	47,1	35,1	22,1	47,4	29,8	1,6	1,0	158,9
	2007	106,2	51,5	34,0	16,5	55,5	26,9	10,4	5,0	206,0
Confectionery industry	2008	104,4	48,4	38,7	18,0	62,8	29,2	9,5	4,4	215,5
	Total	71,0	46,9	29,4	19,4	45,8	30,3	5,1	3,4	151,4
	2008-2004	71,3	8,1	21,3	-3,3	32,7	-7,6	8,2	2,8	133,6
	2004	105,2	58,6	17,9	10,0	46,5	25,9	9,8	5,4	179,4
	2005	126,0	59,7	18,6	8,8	62,7	29,7	3,8	1,8	211,1
	2006	136,5	58,4	18,1	7,7	74,9	32,0	4,4	1,9	233,9
Other	2007	194,1	62,3	24,7	7,9	85,1	27,3	7,5	2,4	311,4
	2008	286,1	67,3	27,1	6,4	103,0	24,2	8,7	2,0	424,8
	Total	169,6	62,3	21,3	7,8	74,4	27,4	6,8	2,5	272,1
	2008-2004	180,9	8,7	9,2	-3,6	56,5	-1,7	-1,1	-3,4	245,5
	2004	112,4	52,0	47,5	22,0	51,6	23,9	4,5	2,1	216,0
	2005	127,0	49,0	57,5	22,2	58,0	22,4	16,8	6,5	259,3
Total	2006	138,4	41,8	73,2	22,1	83,7	25,3	35,6	10,8	330,9
	2007	195,0	51,3	87,9	23,1	68,9	18,1	28,4	7,5	380,2
	2008	359,5	61,5	94,9	16,2	98,0	16,8	32,4	5,5	584,9
	Total	186,5	52,6	72,2	20,4	72,0	20,3	23,6	6,6	354,3
	2008-2004	247,1	9,4	47,4	-5,7	46,5	-7,1	27,9	3,4	368,9
	2004	102,4	53,2	40,2	20,8	39,4	20,5	10,6	5,5	192,6
Total	2005	113,9	51,1	49,4	22,2	47,1	21,1	12,5	5,6	222,8
	2006	171,3	49,7	79,5	23,1	69,4	20,1	24,5	7,1	344,6
	2007	247,8	53,5	96,4	20,8	81,4	17,6	37,6	8,1	463,2
	2008	298,1	56,6	97,4	18,5	90,4	17,2	40,9	7,8	526,9
	Altogether	186,7	53,3	72,6	20,7	65,5	18,7	25,2	7,2	350,0
	2008-2004	195,7	3,4	57,3	-2,4	51,0	-3,3	30,4	2,3	334,3

*Source: own analysis.

The oil production industry recorded a relatively high share of inventories in total assets (30,0%), which may indicate both inefficient management of that element of assets and focused management policy aimed at

minimising the risk of potential losses connected with shortage of inventories. Reduction of the share of inventories from 34,2% in 2005 to 27,8% in 2008 in this group of enterprises evidenced improvement of the

operating activity and reduction of costs related to inventories. The lowest share of inventories was recorded in enterprises of the meat and confectionery industries at, respectively, 14,0% and 7,8%, which could result from specific characteristics of their operation involving quick turnover of raw materials and finished products. As far as the oil production industry is concerned, the average share of receivables was the lowest and it was 8,7 p.p. below the average value for the total sample. The highest share of this component of assets (30,3%) was recorded in the fish products industry, which may evidence a very liberal policy related to trade credits. However, a reduction of the share of receivables in total assets by 7,6 p.p. was recorded in 2008 in this group of enterprises as compared with 2004. The highest average share of short-term investments concerned the oil production industry, at 11,7%, which was 4,5 p.p. above the average value for the total sample of enterprises. Moreover, a significant improvement was recorded in terms of cash liquidity in this sector, as the share of short-term investments increased by 8,2 p.p. in

2008 in comparison with 2004. The lowest share of short-term investment was in the confectionery (2,5%) and fish products (3,4%) companies, which indicated adoption of a more aggressive strategy of current assets management.

The level and structure of the sources of financing were highly differentiated depending on specific characteristics of activity conducted by the agribusiness companies (table 2). The items of minority capita, provisions for liabilities, prepayments and accruals were not considered in the table 2. In the analysed sample, long-term sources of financing dominated in the structure of liabilities. The average share of equity was 43,7%, whereas the share of long-term liabilities was 15,0%. The share of short-term liabilities in the liabilities was 41,2%, with analysed companies utilising more credits and loans (23,0%) than short-term operating liabilities (18,2%). In 2008 an increased share of equity by 3,1 p.p. was recorded in comparison with 2004, as well as a reduction in the share of long-term capital by 2,2 p.p., which indicated increased importance of fixed capitals in the financing of enterprises' operations.

Table 2. Value and structure of liabilities depending on the operation conducted by listed agribusiness companies

Industry	Years	Equity		Long-term liabilities		Short-term credits and loans		Short-term operating liabilities		Liabilities
		m PLN	% of liabilities	m PLN	% of liabilities	m PLN	% of liabilities	m PLN	% of liabilities	
Meat products industry	2004	58,0	42,9	31,6	23,4	21,2	15,6	24,4	18,0	135,2
	2005	69,9	44,7	37,7	24,1	20,9	13,3	28,0	17,9	156,5
	2006	118,3	50,5	44,1	18,9	34,4	14,7	37,3	15,9	234,1
	2007	162,9	48,5	48,3	14,4	69,1	20,6	55,2	16,5	335,5
	2008	134,4	35,7	63,5	16,9	94,5	25,1	84,4	22,4	376,7
	Total	108,7	43,9	45,1	18,2	48,0	19,4	45,9	18,5	247,6
	2008-2004	76,4	-7,2	31,9	-6,5	73,3	9,4	60,0	4,3	241,5
Oil industry	2004	131,1	35,7	63,1	17,2	68,8	18,7	104,7	28,5	367,6
	2005	137,2	32,9	95,6	22,9	128,8	30,9	55,7	13,4	417,3
	2006	264,7	30,8	181,0	21,0	353,8	41,1	60,4	7,0	860,0
	2007	560,0	46,4	156,5	13,0	402,9	33,4	87,7	7,3	1207,1
	2008	511,1	44,1	142,9	12,3	342,3	29,5	162,3	14,0	1158,6
	Total	320,8	40,0	127,8	15,9	259,3	32,3	94,2	11,7	802,1
	2008-2004	380,0	8,5	79,9	-4,8	273,5	10,8	57,6	-14,5	791,0
Fish products industry	2004	43,6	54,8	3,1	3,9	10,8	13,6	22,0	27,6	79,6
	2005	50,5	54,7	3,9	4,2	13,6	14,7	24,4	26,4	92,3
	2006	55,4	35,9	21,0	13,6	35,0	22,7	42,9	27,8	154,2
	2007	101,4	49,7	15,1	7,4	32,1	15,8	55,3	27,1	203,9
	2008	103,4	48,8	27,3	12,9	31,9	15,1	49,2	23,2	211,8
	Total	70,9	47,8	14,1	9,5	24,7	16,6	38,7	26,1	148,3
	2008-2004	59,8	-6,0	24,2	9,0	21,1	1,5	27,2	-4,4	132,3
Confectionery industry	2004	89,1	53,4	18,9	11,4	12,0	7,2	46,7	28,0	166,8
	2005	102,3	51,7	31,3	15,8	13,5	6,8	50,7	25,6	197,8
	2006	124,6	57,5	28,2	13,0	10,7	4,9	53,2	24,5	216,6
	2007	163,0	55,4	20,8	7,1	39,9	13,6	70,4	23,9	294,2
	2008	266,2	66,3	28,9	7,2	34,0	8,5	72,6	18,1	401,7
	Total	149,0	58,4	25,6	10,0	22,0	8,6	58,7	23,0	255,4
	2008-2004	177,1	12,8	10,0	-4,2	21,9	1,2	25,9	-9,9	234,9
Other	2004	79,5	37,2	28,4	13,3	40,4	18,9	65,2	30,5	213,6
	2005	105,2	41,7	33,4	13,2	45,0	17,8	68,6	27,2	252,3
	2006	137,1	43,5	46,1	14,6	47,3	15,0	85,0	26,9	315,5
	2007	154,7	41,2	54,3	14,4	96,6	25,7	70,2	18,7	375,8
	2008	237,1	41,5	88,1	15,4	139,1	24,4	106,8	18,7	571,0
	Total	142,7	41,3	50,1	14,5	73,7	21,3	79,2	22,9	345,7
	2008-2004	157,5	4,3	59,7	2,1	98,6	5,4	41,5	-11,8	357,4
Total	2004	76,9	41,3	29,4	15,8	30,2	16,2	49,6	26,7	186,1
	2005	90,8	42,0	39,3	18,2	40,9	18,9	45,2	20,9	216,1
	2006	136,5	40,9	59,3	17,8	82,1	24,6	55,9	16,8	333,7
	2007	211,2	46,9	56,9	12,6	116,1	25,8	66,1	14,7	450,4
	2008	231,7	44,4	70,9	13,6	124,3	23,8	94,6	18,1	521,6
	Altogether	149,4	43,7	51,2	15,0	78,7	23,0	62,3	18,2	341,6
	2008-2004	154,8	3,1	41,6	-2,2	94,1	7,6	45,0	-8,5	335,5

*Source: own analysis

The structure of short-term liabilities recorded an increase in non-operating sources of financing, with an increase in the share of credits and loans by 7,6 p.p. and reduction in operating liabilities by 8,5 p.p. This indicated the enterprises' preference of bank working capital facilities in financing of their operating activity. The highest average share of equity was recorded by enterprises of the confectionery industry (58,4%), with the lowest share recorded by enterprises dealing with production of fats and oils (40,0%), as well as companies with different production profiles (41,3%). In the oil production sector, lower share of equity was compensated for by an above average share of long-term liabilities (15,9%), which was by 0,9 p.p. above the average value for the analysed sample. In confectionery companies, higher share of equity was accompanied with a lower share of long-term liabilities (10,0%). The highest share of long-term liabilities was recorded by meat industry companies (18,2%), whereas the lowest one by fish products companies (9,5%). It ought to be emphasised that financing from the long term sources of finance took place predominantly at confectionery companies (68,4%), whereas enterprises with different profiles of operation applied this source of financing in the lowest degree (55,8%). In comparison with 2004, a reduction of the share of equity by 13,7 p.p. was recorded in 2008 by enterprises of the meat sector. As far as the oil production and confectionery industries are concerned, an increase in the share of equity was recorded along with reduction in the share of long-term liabilities. It was only in the case of companies with different profiles of activity that an increase in both equity and long-term liabilities occurred – by, respectively, 4,3 p.p. and 2,1 p.p. in 2008 as compared with 2004. Companies from the oil production industry demonstrated the highest share of short-term credits and loans at 32,3%, as well as the lowest share of short-term operating liabilities (11,7%). Extensive utilisation of short-term credits could be attributed to the need to finance high inventories at companies of this segment. A different situation occurred at business entities from the confectionery sector, as the share of credits and loans was 8,6%, and the share of operating liabilities accounted for 23,0%. The highest share of operating liabilities (at 26,1%) was recorded at enterprises representing the fish processing sector, which was 7,9 p.p. above the average value for the analysed sample, whereas the share of credits and loans was on average by 6,4 p.p. below the average value for all companies. The fact that a lower level of credits and loans was maintained evidenced relatively lower risk related to financial liquidity, as operating liabilities do not result in accrual of interest and may be deferred without significant financial consequences. All groups of companies, except for the meat sector, recorded a decreased share of current operating liabilities in 2008 in comparison with 2004, which might indicate a rise in financial liquidity risk at the analysed companies.

The article presents the asset and capital structure of agribusiness companies listed at Warsaw Stock Exchange. The following conclusions have been developed based on conducted research:

1. It was determined that the character of the assets management policy differed among particular segments. Companies representing the oil production segment, which demonstrated a high value of assets, maintained a relatively lower share of fixed assets in total assets, as well as considerable resources of most liquid current assets. This indicated that a conservative assets management policy was pursued, as an increase in those assets accompanied by a reduced share of receivables and maximisation of short-term investments evidenced a

relatively higher aversion to the risk of losing financial liquidity. High similarity in terms of assets management policies was demonstrated by companies from the meat and confectionery sectors. Those companies maintained a relatively higher share of fixed assets, which reflected the focus on shareholder value. The striving to reduce the share of inventories and short-term investments in favour of short-term receivables proved broader utilisation of the trade credit mechanism in order to maximise sales. However, it indicated an increased risk of losing financial liquidity.

2. In case of enterprises from the fish products sector, an unfavourable structure of current assets was recorded, which could be the reason of their problems with settling current liabilities. Current assets of those companies were dominated by short-term receivables, with a rather low share of short-term investments. Moreover, reduction in the share of inventories and an increase in fixed assets in years 2007-2008 in comparison with previous years evidenced falling liquidity of assets belonging to companies from this segment. Within the group of companies pursuing diversified production directions, the share of current assets was similar to the average value for the whole sample, which indicated that a moderate management strategy was applied to those assets. This situation could also result from high intra-group differentiation among values of particular indicators, resulting from different methods of managing the analysed enterprises.

3. The dominance of long-term sources of financing in the structure of liabilities evidenced implementation of conservative financing structures at listed agribusiness companies. However, different approaches to structuring the sources of financing were noticed within the analysed sample, depending on specific features of conducted activity. Companies from the oil production sector and companies with other operating profiles were characterised with the highest level of debt, whereas companies from the fish products and confectionery sectors recorded the lowest share of external capitals among the sources of financing. Moreover, the groups of enterprises with lowest debt maintained a significant share of operating liabilities within the short-term debt structure. More so, companies with a higher share of loan capitals recorded a majority of short-term credits and loans, which indicated higher risk related to the financing of assets.

4. All companies aimed at maintaining a stable relation between fixed assets and long-term sources of financing, with a diversified character of the applied asset and capital strategy depending on the sector. Companies with a higher value of assets and a more conservative strategy of assets management (oil production sector and different profiles of activity) were usually characterised with a higher level of debt, which allowed them reduce the cost of capital employed. On the other hand, companies with lower liquidity of current assets (fish products and confectionery sectors) demonstrated a trend which involved increasing the share of fixed capitals in the financing structure, which allowed them maintain the ability to settle their liabilities in due time.

1. Adamowski Z.; Encyklopedia Ekonomiczno-Rolnicza. Państwowe Wydawnictwo Rolnicze i Leśne, Warsaw, 1984.
2. Duliniec A.; Finansowanie przedsiębiorstwa, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warsaw, 2007.
3. Gołaś Z., Bieniasz A.; Strategie płynności finansowej indywidualnych gospodarstw rolnych. Roczniki Akademii Rolniczej w Poznaniu, CCCLXXVII, Ekon. 5, Wydawnictwo Akademii Rolniczej im. A. Cieszkowskiego w Poznaniu, Poznań, 2006.
4. Notoria Serwis: Wyniki finansowe spółek giełdowych, 2009.
5. Pettit J.; Strategic Corporate Finance. Wiley Finance, New Jersey, 2007.
6. Ryen G.T., Vasconcellos G.M., Kish R.J.; Capital Structure Decisions. What Have We Learned? Business Horizons, September-October 1997.
7. Urban R., Szczepaniak I., Mroczek R.; Polski sektor żywnościowy w pierwszych latach członkostwa (synteza), Institute of Economics of Agriculture and Food Management, Warsaw, 2010.
8. Urban R.; Stan polskiej gospodarki żywnościowej po przystąpieniu do

Unii Europejskiej. Raport 6 (synteza). Institute of Economics of Agriculture and Food Management, Warsaw, 2009. 9. Wasilewski M., Zabolotny S., Sytuacja finansowa przedsiębiorstw o odmiennych strategiach zarządzania kapitałem obrotowym. Zeszyty Naukowe SGGW. Ekonomika i Organizacja Gospodarki Żywnościowej, № 78, Warsaw, 2009. 10. Wielicki W., Rola

kapitału w przedsiębiorstwach agrobiznesu. Roczniki Nauk Rolniczych, Seria G – Ekonomika Rolnictwa, volume 95, brochure 1, Wieś Jutra, Warsaw, 2008.

Надійшла до редколегії 13.12.11

УДК 334.012

М. Бердар, канд. екон. наук, доц. (КНУ імені Тараса Шевченка)

ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМНИЦТВА

Обґрунтована необхідність прискорення розвитку підприємництва в Україні, визначено комплекс заходів, особливості впливу глобалізації, інновацій та інвестицій на соціально-економічну ситуацію в Україні; визначено перспективні напрями розвитку підприємництва та роль держави в цьому процесі.

Ключові слова: глобалізація, підприємництво, інновації, інвестиції, національна економіка, соціально-економічна ситуація, державне регулювання.

Обоснована необходимость ускорения развития предпринимательства в Украине, определен комплекс мероприятий, особенности влияния глобализации, инноваций и инвестиций на социально-экономическую ситуацию в Украине; определены перспективные направления развития предпринимательства и роль государства в этом процессе.

Ключевые слова: глобализация, предпринимательство, инновации, инвестиции, национальная экономика, социально-экономическая ситуация, государственное регулирование. The necessity of accelerating the development of business in Ukraine, defined set of measures, especially the impact of globalization, innovation and investment in social and economic situation in Ukraine identified promising areas of business development and the state's role in this process.

Keywords: globalization, entrepreneurship, innovation, investment, national economy, socio-economic conditions, government regulation.

Історичний досвід засвідчує, що наука, технології та інновації завжди були вирішальним чинником розвитку суспільства. Але за останні 30-50 років у розвинених країнах інноваційні процеси прискорювалися, набували дедалі більших масштабів. Інноваційна орієнтація підприємницької діяльності, освоєння новітніх досягнень науки і техніки забезпечили суб'єктам господарювання конкурентні переваги, зміцнювали їх ринкові позиції і водночас сприяли економічному розвитку держав, підвищенню рівня та якості життя населення.

Нині вплив технології, науки, освіти і загалом інноваційних досліджень на розвиток виробничої і соціальної сфери зріс у сотні разів. Науково-технічний прогрес суттєво трансформував звичайний економічний устрій і актуалізував потребу у розробці нових технологій та виробництв, які змінюють не тільки масштаби і структуру виробництва індустріально розвинених держав, але й суттєво впливають на якість життя, взаємини людей, їх ставлення до довкілля. І для країн, що не належать до економічно високорозвинених, стає очевидним: межу між бідними і багатими державами визначають сьогодні рівень розвитку і динамізм інноваційної сфери – науки, наукоємних галузей і компаній, світових ринків технологій. Це створює основу стійкого економічного зростання.

Проблема формуванням сучасної концепції підприємництва, в тому числі запровадження інноваційно-інвестиційної моделі розвитку, присвячені роботи таких науковців як В.Д. Базилевич, З.С. Варналій, В.М. Геєць, В.В. Зянько, А.К. Кінах, М.І. Крупка, І.І. Мазур, О.А. Мельниченко, Ю.М. Пахомов, К.В. Павлов, Б. Панасюк, С.Ю. Шевченко та інші.

Метою статті є обґрунтування необхідності прискорення розвитку підприємництва в Україні, визначення комплексу заходів, особливості впливу глобалізації, інновацій та інвестицій на соціально-економічну ситуацію в Україні та визначення перспективних напрямів розвитку підприємництва та роль держави в цьому процесі.

В Україні за попередні роки економічних реформ не було створено необхідних умов для інноваційного розвитку економіки, освоєння нових високих технологій, зміцнення інтелектуального потенціалу суспільства. Наша країна довгий час розвивалась з олігархізованою, надзвичайно енергоємною, енергозалежною і неконкурентоспроможною економікою, яка, по суті, вичерпала свої ресурси, та й сьогодні все ще залишається на інду-

стріальній стадії, у той час як промислово розвинені країни давно перейшли до нового – постіндустріального суспільства, в якому на перше місце ставляться знання й інформаційно-телекомунікаційні технології, що забезпечують високу соціально-економічну ефективність. Отже, завдання України полягає в тому, щоб, використавши свій науковий потенціал, стати врівень з розвиненими країнами світу, для чого необхідно значно більше вкладати в людські ресурси, підвищення їх класифікації, дослідження і розробку нових технологій. Українська держава нарешті повинна усвідомити об'єктивну необхідність інноваційної складової економічного розвитку і те, що за умов глобалізації інвестиційних процесів для неї немає іншого вибору, як розробляти модель інноваційного економічного розвитку, розвивати інноваційне підприємництво, посилювати інноваційний характер виробничої діяльності, що, зрештою, сприятиме зростанню ролі інтелектуальної власності, збереженню і примноженню інтелектуального потенціалу нації.

Існуюча несприйнятливість вітчизняною економікою науково-технічного прогресу, зростаюче технологічне відставання від розвинених європейських країн, низька конкурентоспроможність багатьох підприємств і галузей сповільнює також темпи входження України у світове господарство, в межах якого сучасний ринок діє за допомогою нововведень, а інноваційне прискорення є основою його стійкого розвитку. Тому інтеграція у світовий економічний простір вимагає підвищення частки інноваційної продукції та збільшення обсягів надання високотехнологічних послуг.

Отже, XXI століття об'єктивно визначає необхідність активізації в Україні інноваційно-інвестиційної діяльності. Світовий досвід свідчить, що ті країни, які за темпами і якістю економічного зростання, рівнем добробуту громадян прагнуть увійти в число лідерів, повинні бути спроможними сприймати новітні досягнення науково-технічного прогресу, ефективно та своєчасно трансформуватися, використовуючи таке багатофакторне соціально-економічне явище ринкової економіки, як підприємництво, зокрема, його специфічний різновид – інноваційно-інвестиційне підприємництво.

Сучасна світова економіка дедалі інтенсивніше глобалізується. Це всеохоплюючий процес, жодна країна не може уникнути його впливу на ті чи інші сфери суспільного життя. Цю новітню тенденцію розвитку суспіль-